

Hudiksvalls radiopionjär nummer ett, köpman Birger Ångman, poserar i den nybyggda radiostudion på Östra skolan. Sannolikt togs kortet i samband med invigningen i oktober år 1926. Foto: **Hälsinglands museum**



Så här såg den första radiostudion i Hudiksvall ut. Det var en tämligen enkel miljö, men från studion sändes varje tisdag lokala program. Mest handlade det om föredrag och klassisk musik. Foto: **Hälsinglands museum**

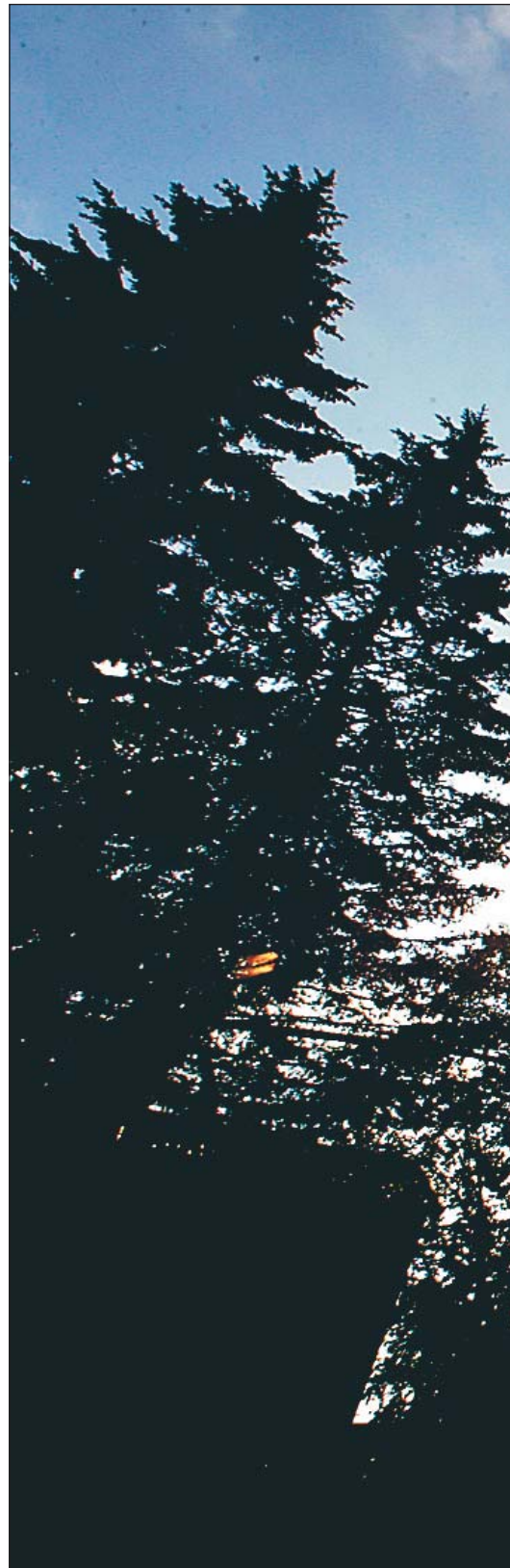


I mitten av trettioalet fanns 5 000 radioapparater i Hudiksvall och det etablerades även en radiofabrik i staden på fyrtioalet. Den här radioapparaten är från femtiotalet. Foto: **Stefan Westerlund**



En täckningskarta över Hudiksvall med närmaste omgivningar. Kartan är från mitten av femtiotalet.

Foto: **Stefan Westerlund**



Televerkets radiostation byggdes i mitten av t...

80 år me

I oktober 1926 invigdes den första ra...

HUDIKSVALL Det var dock inte särskilt stora skaror som fick uppleva den historiska händelsen när etertystnaden bröts i Norrhälsingland. Det var få förunnat att ha råd med kristallmottagare. Enligt uppgift kunde man lyssna på utsändningen runt staden som Iggesund, Malnbaden och Hög. Till och med i Norrala skall någon ha lyckats få in provsändningen. Däremot gick det inte att ta del av sändningarna i Stocka, trots att man där till och med försökte med lampmottagare.

Den första radiostudion i Hudiksvall var inrymd i Östra skolan.

Hudiksvalls radioförening hade bildats redan på våren samma år. Ordförande var självaste borgmästare Harald Rissler. Och det var i huvudsak stadens mest framsyna och tekniskt intresserade honoratiories som var med. Det var bland andra lektor Nordlund, redaktör Nyblom, överläkare Rydén och bankkamrerar Gunnar Ahl.

Stationschef blev köpman Birger Ångman vars eftermäle är att han var den verkliga radiopionjären i Hudiksvall.

Ångman drev i Hudiksvall den Elektroniska agenturaffären och han var fascinerad av den nya tekniken med radiovågor.

Det första radioprogrammet i landet



...trettioalet och både byggnaden och radiomasterna står kvar.

Foto: Stefan Westerlund

ed radio i Hudiksvall

liostationen i Hudiksvall. Andäktiga lyssnare i bygden kunde höra tal och föredrag.

kom redan 1923 och Radiotjänst drog igång 1925.

Ångman tog hem en radiomot-tagare och började propagera i bygden för att sprida den nya tekniken.

I januari 1924 gjorde han sensation genom att hålla en radiodemonstration i Forsa Folkets Hus. Enligt referat i lokaltidningarna kunde publiken med tydlighet uppfatta musik, sång och tal från London, Newcastle, Aberdeen och Tyskland.

Fick lön för mödan

Den del av publiken som höll ut och stannade kvar riktigt länge fick till och med uppleva sensationen att få höra musik från New York.

Januarikvällen på Folkets Hus i Forsa år 1924 var ett historiskt ögonblick eftersom det var starten för en ny era i media och informationssamhället.

Utsändningen i Sörforsa följdes av många liknande demonstrationer och folk ute i bygderna började skaffa sig egna radioapparater. År 1925 fanns runt 1 500 radioappa-

rater i Hudiksvall med kringliggande socknar.

Det var inte precis någon tekniskt avancerad nivå på ljudtekniken i början. Vid en demonstration i Hällans församling hörde mest tjut och någon röst som nämnde Aberdeen. Folk förstod inte mycket, men var ändå imponerade.

Det viktiga var i alla händelser att intresset för radion hade väckts på orten och Birger Ångman tog initiativet till att starta Hudiksvalls radioförening som kom igång på våren 1926.

Lokaler tillhandahölls föreningen gratis på Östra skolan, där det byggdes en 40 meter hög radiomast.

Vid invigningsprogrammet den 8 oktober 1926 höll lektor Hugo Larsson ett föredrag om marseljåsen. En hornmusikkår spelade och sångarförbundet framförde några sånger, bland annat Sveriges Flagga.

Lokalt varje tisdag

Det här inträffade innan riksradien började med dagliga utsändningar.

Men i Hudiksvall hade man där- efter i vart fall lokala sändningar varje tisdag.

Med åren ökade antalet radioapparater bland befolkningen i Hudiksvallsområdet. 1935 hade över 5 000 hushåll löst radiolicensen.

Hörde om kriget via radion

Det dramatiska läget i Europa med kriget som kom allt närmare bidrog säkert till radiotätheten ökade snabbt under trettioalet. 1937 kom en milstolpe när landets miljonte radiolicens löstes och då kom Hudiksvall i fokus för intresset. Slumpen gjorde att det var en Hudiksvallsbo, Skräddaren Lars Johan Hådén i Fridhem, som löste den licensen. Han hade köpt sig en bättre begagnad radio av märket Orion och hans licens råkade bli den miljonte i Sverige. Skräddaren uppvaktades av Radiotjänst som förärade honom en lockpokal i gediget silver. Han fick dessutom själv vara med och tala i riksradien.

Telegrafverket uppförde för övrigt en egen rundradiostation i

ett kvarter vid Södra vägen i Hudiksvall där man förutom en liten grönmålad träbyggnad också reste två höga radiomaster.

Denna eternas trotjänare finns kvar än i dag och frågan har till och med varit uppe om att byggnadsminnesförklara anläggningen.

Hudiksvalls andra lokalradiostation var i drift fram till 1974, då den ersattes av FM-sändaren på Storberget i Forsa.

På Tekniska museet i Stockholm säger Eva Derlow att man i Hudiksvall var tidigt ute med den nya radiotekniken. Det allmänna radiointresset i Hudiksvall ledde för övrigt fram till att en radiofabrik etablerades intill Köpmanberget på fyrtioalet.

Lennart Ersson

0650-355 36

lennart.ersson@ht.se



I den forna radiostationen har numera Hudiksvalls sändaramatörer sin verksamhet.